

Áttekintés 3.

VELÉNYI RUDOLF KIÁLLÍTÁSA ELÉ

Velényi gyakran applikál fotókat és egyéb tárgyakat festményeibe, az *Érintés* és az *Életfa-töredék* című, expresszív képeinek az első változata még 1976-ban készült, s miután azok egy baleset során megsérültek, a 2010-es években Velényi a megmaradt részek újragondolásával kezdett kísérletezni, így kaptak újabb formát, s váltak az életmű emblematikus darabjaivá.

A magyar motívumkincs kevesek festészetében jelenik meg olyan következetességgel, mint Velényinél, aki szín-és forma kompozíciókba rendezi a magyar néphagyomány fontos kulturális örökségét.

Festményein különleges hatást keltenek az összeépített faelemek, amelyek gyakran körkörösön szerveződnek, a centrumba állított motívum kiemelését hangsúlyozva ezzel. Keretek rétegződnek keretekre az órát központba helyező *Két idő* című képen, és a kapufotók kompozíciójából inspirálódott *Csillagablakon* is lekövethető, hogy a veretes fémtárgy köré hogyan illeszkednek a kép faelemekből álló, festett részletei.

ÁFRA JÁNOS

Velényi Rudolf képeit szemlélve azon gondolkodtam, miként lehetne ezek világát egy szóval jellemezni? Otthonosság.

Nemcsak abban az értelemben, hogy Velényi otthonosan mozog az általa alkalmazott technikában, rendelkezik a szükséges mesterségbeli tudással, s pontosan tudja, hogy az általa elképzelt – megtervezett látványvilág elérése érdekében mit miért tesz. Olyan értelemben is, hogy művei azt tükrözik: otthonosan mozog mind a szűkebb és tágabb – Kárpát-medencei – hazában, mind pedig a nagyvilágban.

Fiatal, a konstruktivizmusra fogékony művészként az 1960-as években gyakori székelyföldi, máramarosi útjai telítették olyan vizuális élményvilággal, amely az 1970-es évek elejére a konkrét látványnak az alapformákra redukált, a szerkezeti törésvonalakra figyelő képi világát a népművészetünkből ismert szimbólumokkal teljesítette ki. Így lett az ETNO-ART első hazai művelőinek egyike, összetéveszthetetlen szín- és formavilágával, egyéni applikációs technikájával. A néprajzi gyökerek tudatos vállalása nála nem pusztán cél, hanem eszköz. Ha mondandója úgy kívánja, éppen ezért minden fenntartás nélkül kész akár egy kozmetikum, egy termécsomagolás részletét is képbe építeni. Úgy vállalja múltunk, etnikus kultúránk értékeit, hogy a modern világban élve természetesen használja annak eszközeit, méltányolja - megőrökíti napjaink épített és a természeti környezetének arra érdemes szegmentumait is.

Velényi évtizedek óta úgy jár-ke, hogy észreveszi a más számára semmitmondó, ócska, rozsdás lomokból is a művészi üzenet lehetőségeit. Aki járt már a lakásában, tudja, mennyi régi mives tárgy, zár, kulcs várja a megfelelő időben és helyen történő képbe applikálását. Így szervesült képpé

az *Angyalok* című objektje – két szüette, anyagában barnára érett és egy pirosra festett ajtódeszkára illesztve, arany és ezüst lazúrfestékkel felvitt geometrikus formákkal a nézőt szellemi irányba orientálva. Egy venyige-darabban megtalálja a *Korpusz*-t, s ugyancsak egy régi és új faanyagból álló ajtó-háttérre applikálva a profán-egyszerűségből transzcendenssé emeli a látványt, evangéliumi szövegekre asszociálva: „én vagyok a szőlőtő, ti a szőlővesszők” (Jn15,5), „zörgessetek és ajtót nyitnak nektek” (Mt. 7.7), „Nézd az ajtóban állok és kopogok. Aki meghallja szavam, és ajtót nyit, bemegyek hozzá, vele eszem, ő meg velem” (Jel, 3,20).

Nemcsak az ecsetet és festőspaknit, hanem a fényképezőgépet is magabiztosan kezeli. A kiállított fotográfiái is mutatják: előszeretettel és tudatosan él a nagylátószög világával, zoom optika képi sűrítésének a lehetőségével, vagy éppenséggel szinte makrofotografikus ráközelítéssel az anyagok felületének részletgazdasága, faktúrája finomságainak a megörökítése érdekében.

Dokumentatív erejű, a mulandóságot megragadó balatonfelvidéki, máramarosi, gömöri fotói, étellel teli „fa-portréi” éppúgy tanúsítják ezt, mint egy prágai oromfalrészletet, vagy éppen New York-i felhőkarcolókat megörökítő felvételei. Velényi autonóm képként is megálló fotográfiái olykor alkalmazott grafikus munkáiban is feltűnnek, szerves egységet alkotva a tipográfiai megoldásokkal.

Régi – vagy éppen új – fényképek kinagyított részleteinek újrakomponálásával és letűnt korok tárgyi emlékeihez (bronz pillangó-bross, üvegkék stb.) társítva hoz létre új alkotásokat (*Rózsika, Ilon kulcsai*).

Velényi munkái nem utolsósorban a nézőben is az otthonosság érzetét keltik. A táblaképein alkalmazott népművészeti formák, motívumok rendezettsége, harmóniája; letisztult, sallangmentes plakátjai, az ismerős tárgyi világ különböző elemeinek munkáiban olykor meglepően, azonban mégis természetesen egymásba-ölelkező meghittsége mind ezt segítik elő. Jó nézni őket, jó köztük lenni. Azt jelzik, megérkeztünk, otthon vagyunk e világban.

SZULOVSKY JÁNOS

DÍJAK:

1986. BNV Nívódíj / Hélia kozmetikumok dobozcsomagolása
1988. DOTE Galéria 13 éve / „Művészet a kultúráért” kitüntetés /1976-1989/

1989. IDEA- Díj – BIOGAL /MEDIFLÓRA termékcsalád dobozcsomagolása, ismeretterjesztő kiadványai

1989. BIOGAL / MEDIFLÓRA kiadvány Mindennapi Tárgyaink Országos Pályázat díjnyertes terméke

1992. IV. Magyar Védjegyszemle – Oklevél, /BIOGAL- MEDIFLÓRA logó/

2010. Grafikusművészek Ajtói Dürer Egyesülete – Emlékérem
2015. XXIV: Debreceni Tavasz Tárlat – a zsűri Nívódíja

Tartalom

SZILFÁKALJAI LEVELEK

A Költészet Napja 1

KULTURÁLIS KÖZPONT

Túri Borbála: Mindig a belső indíttatás számít –
Interjú Zoránnal 2

Nagy Nikolett: Jelmezes szerepben – az Eurocosplay
versenyéről és díjról 4

Erdei Sándor: Nem is annyira hímsoviniszta –
Beszélgetés Csányi Sándorral 6

Cs. Tóth János: Burai István groteszk világa 8

Berényi Viktória – Kulcsár Béla: Jubiláló amatőr
rockzenei tehetségkutató 10

Áfra János – Szulovszky János: Áttekintés 3.
– Velényi Rudolf kiállítása elé 12

IRODALOM, KÉPZŐMŰVÉSZET

Papp András: Összegző sorok, sorjázó kötetek
– Tóth Dénes könyvéről 13

Gulyás Imre: Egy költő hazatér – Zsutai János
ébresztése 15

Bieliczky Joó Sándor: „Itt úgy tele vagyok
emlékekkel” – Móricz Zsigmondról 19

KESERÉDES ANYANYELVÜNK

Arany Lajos: „Egyenlőre” nem „szívleli”... 22

TÖRTÉNELEM, HELYTÖRTÉNET

Vetró Mihály: Napéjegyenlőség a nemez földjén 23

Szigeti Jenő: Hőgyes professzor és Szívos Béla
humora 25

Ozsváth Sándor: Történelmünk útjain: Zemplénben,
Ungban 27

Sárguló lapok között 29

DOKUMENTUMTÁR

Magyarai Márta: Galánfi-kiállítás a múzeumban 31

PROGRAMOK

Mit kínál az április? 34

A címlapon Berényi Viktória fotója

SZÓKIMONDÓ

XXI. évfolyam 2016. április
(CCXLI.) 4. szám

Alapító szerkesztő: **Kovács Gábor** (1996-2005)

Felelős szerkesztő: Vida Lajos (2005-2011), **Papp András**

Fotóriporter: Berényi Viktória

A szerkesztő munkatársa: Berényiné Szilaj Ilona és Kulcsár Béla

Tervezőszerkesztő: Vetró Mihály

Szerkesztőség: 4200 Hajdúszoboszló, Szilfákalja u. 2.

Telefon: 52/558-800, Fax: 52/557-693

E-mail: szoboszlokultura@gmail.com; pappand1@t-online.hu

Internet: www.szoboszlokultura.hu

Kiadja: Kovács Máté Városi Művelődési Központ és Könyvtár

Minősített Közművelődési Intézmény

4200 Hajdúszoboszló, Szilfákalja 2. Tel.: 52/558-800

Felelős kiadó: **Berényiné Szilaj Ilona** igazgató

Kapható a hajdúszoboszlói kulturális
intézményekben és az utcai árusoknál

Előfizethető a Kovács Máté Városi Művelődési Köz-
pont és Könyvtárban

Éves előfizetési díja: 3 500 forint

ISSN 1416 – 2636

Nyilvántartási szám: 75.054/97

Nyomda: Hírforrás Nyomdaipari Vállalkozás

Hajdúszoboszló, Bethlen u. 25.

Felelős vezető: Kovács Zsolt

*A Szókimondó megjelenését támogatja Hajdúszoboszló Város
Önkormányzatának Kulturális, Sport, Nevelési Bizottsága*

Médiapartnerünk:

A szerkesztőség minden hónap harmadik szerdáján 14-18 óra között fogadóórát tart a Kulturális Központban.
(További információ a helyszínen, a recepciónál, ahol az esetleges időpontváltozásról is tájékoztatást kap.)